

Török Gábor

A végrehajtó és az adós

Recenzió dr. Pataki János István könyvéről

Executor and Debtor

Reviews about the book by János István Pataki

ÖSSZEFOGLALÁS

Pataki János Istvánnak, a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola doktorandusz hallgatójának könyve a 2013. évben jelent meg. A monográfia egy napjainkban egyre több figyelmet kapó témával, a bírósági végrehajtási eljárással, annak foganatosítási szakaszával foglalkozik. A kötet a gyakorlatban felmerülő vitás élet- és jogi helyzeteket emeli ki, és ezek megvilágítását, magyarázatát tűzte ki célul.

Summary

A book by János István Pataki, a PhD student at the Graduate School of the Faculty of Law and Political Sciences of the University of Szeged, published in 2013 discusses a topic that attracts increasing attention nowadays: judicial execution and enforcement proceedings. The book

highlights real-life legal situations during dispute resolution and makes efforts at providing explanations for them.

A végrehajtásról írni, sőt egyáltalán beszélni nem tekinthető népszerű témának manapság, mégis egyre több visszás helyzetről hallhatunk napjainkban, és ez azt jelzi, hogy aktuális a témafelvetés, még ha „sajnálatos” módon is vált azzá. Pataki János István monográfiája Budapesten, 2013-ban jelent meg az Ad Librum Kiadó gondozásában, cérnafűzött, keménytetővel kivitelben, 224 oldal terjedelemben. A formátum áttekinthető, a tartalom olvasmányos, a források megjelölése precíz, alapos. A lábjegyzetek használata pontos, áttekinthető. A könyvet dr. Krejniker Miklós, a Magyar Bírósági Végrehajtói Kamara elnöke lektorálta, az előszót dr. Schadl György PhD főiskolai docens írta.

PROF. DR. TÖRÖK GÁBOR DSc, egyetemi tanár, intézetvezető, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Közigazgatás-tudományi Kar Civilisztikai és Nemzetgazdasági Intézet (torok.gabor@uni-nke.hu).

A monográfia szerzője gazdasági mérnök, jogász, végrehajtási jogi szakjogász, jelenleg a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola doktorandusz hallgatója. Meghívott oktatóként vagyongazdálkodást, önkormányzati vagyongazdálkodást tanított a Budapesti Corvinus Egyetem Közigazgatás-tudományi Kar, illetve a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Közigazgatás-tudományi Kar Pénzügyi Jogi Tanszékén.

A kötet a bírósági végrehajtási eljárás foganatosítása során a gyakorlati életben tapasztalható problémák magyarázatát tűzte ki célul, mindezt úgy, hogy az egyes bírósági végrehajtási ügyekben érintetté váló személyek (nem kizárólag jogászok) számára könnyen értelmezhetővé és érthetővé tegye az érintett gyakorlati kérdéseket.

A téma aktualitását napjainkban a bírósági végrehajtási eljárások igen magas száma, illetve a különböző médiumokból és egyéb forrásokból egyre gyakrabban „hallható” információk kuszasága adja. A 2011. évben országosan a Magyar Bírósági Végrehajtói Kamara által közzétett adatok szerint 434 037 végrehajtási ügy keletkezett, az árverésre kitűzött ingatlanok száma 39 499 volt. A keletkező ügyek száma nem mutat csökkenő tendenciát. A könyv a 2012. évben novelláris jelleggel módosult jogszabályi háttérrel veszi alapul. Az egyes érintett fejezeteknél bemutatásra kerülnek a kormányzat által életbe léptetett és bevezetett reformok, egyes védelmi eszközök (pl. hitelkártszűrés, kilakoltatási kvóta bevezetése, otthonvédelmi program stb.). A szerző megfogalmazásában „a tanulmány az alábbi kérdésekre keresi a választ: Mi is a bírósági végrehajtás, milyen összetevők alkotják, mit csinál valójában a

végrehajtó? Mi a bírósági végrehajtás szerepe? Hol található a helye a társadalomban?” (15–16. o.)

1. táblázat: Adott évben indult végrehajtási ügyek (db)

2007	194 482
2008	212 053
2009	255 822
2010	325 471
2011	434 037

Forrás: Magyar Bírósági Végrehajtói Kamara.

A könyv előszava és bevezetése vezeti fel a feldolgozandó témát, nevesíti a tapasztalható problémahalmazt, illetve tájékoztatást nyújt az olvasó számára a monográfia szerkezeti felépítését illetően. A továbbiakban mindenekelőtt magát a bírósági végrehajtás intézményét, az intézmény fejlődését, kiemelten a magyar történeti fejlődést ismerteti röviden a szerző. Bemutatja a bírósági végrehajtás kapcsolatát az Alaptörvénnyel, és ismerteti a szervezet rendszerét, a Magyar Bírósági Végrehajtói Kamara szerepét.

Az első fejezetekben a bírósági végrehajtás intézményét helyezi el a szerző a társadalmi alrendszeren belül. Bemutatja a végrehajtás által ellátandó társadalmi, gazdasági, érdekvédelmi szerepköröket. A meghatározott funkciók kapcsán kitér a jogi, a gazdasági, a szociológiai szempontokra, így több nézőpontból világítja meg azokat. A könyv ezen részében kerül ismertetésre az egyik legfrekvenciáltabb dilemma, a bírósági végrehajtás és az egyéb követeléskezelési tevékenységek elhatárolása (végrehajtó-behajtó). Az elhatárolás részeként bemutatásra kerülnek az eltérő jogi szabályo-

zás sarokpontjai és az eltérő érdekeltségi rendszerek.

A következő nagyobb témakört a bírósági végrehajtási eljárás foganatosítása során tapasztalt „általános részi” elemek ismertetése jelenti. Itt kerül részletesen bemutatásra az eljárás folyamata, a folyamathoz kapcsolódó jogi szabályozási elemek ismertetése mellett. Ismertetésre kerülnek már ebben a részben is a gyakorlatban az érintett felek részéről tapasztalható negatív előjelű viselkedésminták, és az általuk gyakorolt káros hatások is. Itt kerül sor részletesen a bírósági végrehajtó által lefolytatandó helyszíni eljárás általános paraméterrendszerének ismertetésére, a vonatkozó szabályrendszer magyarázatára, értelmezésére. Kiemelésre kerül a jogi keretrendszer kógens jellege, amely sok esetben nem biztosít mérlegelési lehetőséget a bírósági végrehajtó számára. Mindezeket a gyakorlati életből vett példák tipizálásával, jogszabályi és fogalmi magyarázatokkal szemlélteti a szerző. Ismertetésre kerülnek a bírósági végrehajtási eljárásban alkalmazott alapelvek, a jogalkotó által nevesített, a hitelező és az adós védelmét szolgáló jogszabályi előírások. Itt kerülnek bemutatásra a pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt összegekre és a munkabér jellegű jövedelmekre vezetett bírósági végrehajtási eljárási szabályok is.

Az általános részi fogalmak után az egyes nagyobb, a bírósági végrehajtási eljárás foganatosításához kapcsolódó témakörök bemutatását fejezeti bontásban találhatjuk meg. Az első ilyen az ún. ingó végrehajtáshoz kapcsolódik. A fogalmi magyarázatokon kívül azok az eljárási elemek kerülnek egyesével megvilágításra, amelyek realizációja során az érdekelt felek közvetlenül találkozhatnak a végrehajtó

val. Az ingó vagyonelemekhez kapcsolódó végrehajtás kapcsán szakaszokra bontva tekinthetünk be az eljárás sajátosságaiba. Megismerhetjük a vonatkozó speciális rendelkezések tartalmát, azok magyarázatát. Külön kitér a szerző a gépjárművek mint ingó vagyonelemek foglalás alá vonásának speciális szabályrendszerére. A fejezetben belül külön egységként található meg a foglalás alá vont vagyonelemek értékére, értékesítésére, árverésére, illetve elektronikus árverésére vonatkozó fogalom- és szabályrendszer magyarázata.

A második nagyobb egységet az ingatlan-végrehajtás problémaköre jelenti. A fejezet elején az ingatlanokhoz mint speciális vagyonelemekhez köthető fogalmak és szabályok leírásával találkozhatunk. A továbbiakban ismertetésre és bemutatásra kerülnek magának az ingatlan vagyonelemnek a végrehajtás alá vonásának a szabályai, a mikor és mennyiért sarkalatos kérdésekre adott válaszok megadása mellett. Az értékesítés kapcsán már a 2012. évben novelláris jelleggel módosult jogszabályi környezet ismertetésével találkozhatunk. A következő egységet a kilakoltatás képviseli. A kilakoltatás mint bírósági végrehajtási kényszercselekmény mediatizáltsága igen magas, így különösen indokoltá vált annak külön blokkban való megjelenítése. A fejezet elején a szerző arra a kérdésre adja meg a válaszokat, hogy milyen esetekben és mikor kerülhet egyáltalán sor kilakoltatási eljárási cselekmény foganatosítására. A továbbiakban bemutatásra kerülnek az egyes esettípusok, a vonatkozó szabályrendszer és a jogalkotó által bevezetett adósvédelmi rendelkezések is.

A soron következő fejezet a kötelezettségek összegszerűségével és a járulékos költségek keletkezésének részletesebb ma-

gyarázatával foglalkozik. Külön taglalja a végrehajtás-elrendelési és a végrehajtás foganatosításához kapcsolódó egyes költségsorok lehetséges összetételét, valamint bemutatja a végrehajtás során befolyt összeg kifizetésére vonatkozó főbb szabályokat. A kötet záró gondolatsora előtt a jogorvoslati lehetőségek tételesen számba vett ismertetése található. Külön bemutatásra kerülnek a jog- és a perorvoslatok is, valamint a vonatkozó büntetőjogi rendelkezések. Végetetül a szerző rövid összefoglalást nyújt a feldolgozott témával kapcsolatban, és kiemeli, hogy a bírósági végrehajtás intézményének napjainkban megnőtt a jelentősége, valamint azt, hogy az eljárás – mint azt a gyakorlati életből vett példák és maga a szerző által végzett vizsgálat is igazolta – abban az esetben realizálható a legkisebb negatív hányadossal terheltén, ha a részt vevő felek (ideértve a bírósági végrehajtót is) együttműködő magatartást tanúsítanak egymás iránt, és közös célként jelenik meg a jogkövető magatartás tanúsítása az eljárás befejezése érdekében.

A megjelent monográfia tekintetében ki kell emelni, hogy szakít a hagyományokkal abban az értelemben, hogy nem kizárólag tételes jogszabályi magyarázattal szeretne szolgálni, hanem egy érthető, közérthető, jól olvasható itinert kíván nyújtani a bírósági végrehajtási eljárás során tapasztalható problémákat felvető, vitákat kiváltó kérdéskörökre. Nagy hangsúly helyeződik az egyes fogalmi elemek

tételes bemutatására. Több oldalról vizsgálja meg a bírósági végrehajtási eljárás foganatosítási elemeit, a fogalmak tisztázása mellett a realizációval kapcsolatos lépéseket veszi sorra. Olyan tagolást alkalmaz, amely az emberek, az érintett felek érdeklődésére tarthat számot (mikor? mennyiért? stb.), ezáltal betekintést enged a bírósági végrehajtás foganatosításának gyakorlati realizációs eljárási elemeibe. Ahogyan a könyv előszavában olvashatjuk: „Egyszerre tekinthető jogi szakirodalomnak és szociológiai tanulmánynak. A vizsgálat centrumába azon élet- és jogi helyzeteket emeli, melyekben a bírósági végrehajtó és a végrehajtási eljárás által érintett személyek »találkozása« a konfliktus lehetőségét hordozza magában. A könyv tehát nem az 1994. évi LIII. törvény (Vht.) tételes magyarázatát nyújtja, nem is ez a célja, hanem a mindennapi életben fellépő, a gyakorlatban tapasztalható egyes problémák háttérének megvilágítását tűzte ki céljául.” (9–10. o.) Külön, adott alcímeknél a szerző kiemeli és bemutatja a kormány, illetve a jogalkotó által megalkotott és életbe léptetett adós- és hitelezővédelmi intézkedéseket. A kötet értékét emeli, hogy az elmúlt évek során ilyen jellegű szakirodalmi monográfia az adott témakörben nem látott világot, így mindenképpen érdeklődésre tarthat számot.

(Pataki János István: A végrehajtó és az adós. Ad Librum, Budapest, 2013, 224 oldal.)